

Inhoud

OVERZICHT VAN FIGUREN EN TABELLEN	9
LIJST MET GEBRUIKTE AFKORTINGEN	11
VOORWOORD	15
TEN GELEIDE	19
INLEIDING	
Niet alle machten gaan uit van de natie	23
Alle machten gaan uit van de natie?	23
Europa is geen buitenland	24
Opbouw van het boek	26
Noten	29
HOOFDSTUK 1	
Europa is geen buitenland: over Europeanisering en federalisme	31
Europa zet het klassieke denken op zijn kop	31
Concentratie of spreiding van macht	33
Federalisme: dual of coöperatief?	35
Bestuurlijke verving en het functioneren van duale en coöperatieve stelsels	38
Verticale plus horizontale scheiding der machten	41
Twee grote vragen en drie stellingen	44
Noten	45
HOOFDSTUK 2	
Regeringen en administraties onder Europese invloed: gedoemd om samen te werken?	47
Europeanisering	47

De evolutie van de bevoegdheid op het gebied van buitenlands beleid tot 1993	50
De staatshervorming van 1993	52
Constitutionele bepalingen en het Samenwerkingsakkoord van 1994	55
Het Samenwerkingsakkoord van 1994: coördinatie	57
Het Samenwerkingsakkoord van 1994: vertegenwoordiging	60
Coördinerende instanties op federaal en deelstatelijk niveau	64
Coördinatie en vertegenwoordiging in de praktijk	66
Conclusie	71
Noten	72

HOOFDSTUK 3

Het parlement, de politieke partijen en de publieke opinie: de grote verliezers van het Europese integratieproces?	75
Inleiding	75
De Belgische parlementen	77
Waarom politieke partijen moeilijk Europeaniseren	81
Evolutie van de Europese gezindheid van de Belgische politieke elites	83
De Europese standpunten van de Belgische politieke partijen	85
Europeanisering van de partijpolitieke concurrentie	89
Europeanisering van de transnationale inbedding	91
Publieke opinie	94
Conclusie	100
Noten	102

HOOFDSTUK 4

De Europeanisering van de belangengroepen: specialisatie en fragmentatie	105
Belangengroepen, politieke partijen en Europa	105
Multi-level governance en de specialisatie van belangengroepen	107
Multi-level governance en de specialisatie van beleidsniveaus	110
Europese economische integratie en nationaal neocorporatisme	112
Europeanisering van traditionele belangengroepen	115
Diversiteit op het gebied van organisatievormen en instrumenten	118
Ontwikkeling van politieke strategieën op diverse niveaus	121
Conclusie	124
Noten	126

HOOFDSTUK 5

Het Europese landbouw- en milieubeleid van de Belgische federatie: vergemeenschappelijking van besluitvorming	129
Landbouw en milieu als voorbeelden van geëuropeaniseerde beleidsdomeinen	129
Landbouw: de staatshervorming van 1988	132
De staatshervorming van 1993	134

De federalisering van landbouw in 2002	135
Het Belgisch Europese landbouwbeleid sinds 2002	137
De complexe verdeling van milieubevoegdheden binnen België	139
Coördinatie van het Europese milieubeleid	140
Conclusie	144
Noten	147

HOOFDSTUK 6

Europese verdragsherzieningen: dominantie van het federale niveau?	149
Verdragsherzieningen: de vergemeenschappelijking op Europees niveau	149
België pleit ondubbelzinnig voor een federaal Europa	151
Standpuntbepaling en vertegenwoordiging in Intergouvernementele Conferenties	155
Standpuntbepaling en vertegenwoordiging in de Europese Conventie	158
Ratificatie van Europese Verdragen	163
Parlementaire debatten en partijpolitieke opinies over Europa	166
Epiloog over de rol van parlementen en een referendum in België	169
Noten	171

HOOFDSTUK 7

De uitvoering van Europese regels: een paradox tussen pro-Europese gezindheid en loyale uitvoering van gemaakte afspraken	173
Uitvoering als sluitstuk van de Europese beleidscyclus	173
België als middelmatige Europese leerling: de harde realiteit van de omzettingcijfers	176
De organisatie van het omzettingsproces in België	181
Als het misloopt met de omzetting: inbreukprocedures en rechtszaken voor het Hof	188
Conclusies	192
Noten	194

BESLUIT

Europa is België in het groot en België is Europa in het klein	197
Niet alle machten gaan uit van de natie	197
De de-monopolisering van de politiek	200
Institutionele bestendigheid en veerkracht	203
Parlementaire democratie, federalisme en de Europese Unie	205
Noten	207

LITERATUUR